

20.08.2024

Dnro 20195/03.04.04.04.20/2021

Asia

Valitus vesitalousasiassa

Valittajat

Hulauden osakaskunta, Säijän kalastuskunta, Hauralan osakaskunta, Kirkonkylän Onkemäen osakaskunta, Hämeenlinnan Navigaatioseura ry, Toijalan Moottorivenekerho ry, Nokian Veneilijät ry, Hulauden vesialueen kunnostusyhdistys ry, Koskikellujat, Lempäälän ympäristönsuojeluyhdistys LYSY ry, Jukka Naskali, Heikki Henttonen, Janne Seva, Markku Kulmala ja Anne Kulmala, Mika Mäkipää ja Irene Kuusirati-Mäkipää, Ari Salomaa, Marjatta Juhamaa-Tuutti ja Juhani Tuutti, Antti Hankela, Markku Joensuu ja Kaija Joensuu, Ari Luoto, Jari Luoto, ja Paula Rämö

Luvan hakija

Näsijärven säännöstely-yhtiö

Päätös, josta valitetaan

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto 12.1.2021 nro 1/2021

Aluehallintovirasto on muuttanut Länsi-Suomen vesioikeuden päätöksellään 9.10.1978 Näsijärven säännöstely-yhtiölle Näsijärven säännöstelyyn myöntämän luvan lupamääräyksiä 1, 2 ja 4.

Aluehallintovirasto on määrännyt Näsijärven vesialueen rajaksi maata vasten korkeuden $N_{2000} +95,93$ m Tampereen havaintoasemalla.

Muilta osin on edelleen voimassa Länsi-Suomen vesioikeuden 9.10.1978 Näsijärven säännöstely-yhtiölle myöntämä lupa Näsijärven säännöstelyyn.

Aluehallintovirasto on antanut myös uuden sopimusperusteisen lupamääräyksen 5a.

Muutos ei ole aiheuttanut korvattavaa edunmenetystä.

Muutetut lupamääräykset

Muutetut lupamääräykset 1, 2 ja 4 kuuluvat kokonaisuudessaan seuraavasti (muutokset alleviivattu):

1) Säännöstely on suoritettava Tammerkosken yläputoukseen tehtyjä rakenteita hyväksikäyttäen niin, ettei Näsijärven vedenkorkeus tuulista tai muista tilapäisistä ja luonnonmukaisista häiriöistä johtuvia lyhytaikaisia vähäisiä vedenkorkeusvaihteluita ja jäljempänä mainittua poikkeusta lukuunottamatta ylitä Tampereen havaintoasemalla N:o 35:68 ylärajaa, jota kuvaava murtoviivan määräävät seuraavat pisteet:

1.1.	<u>N₂₀₀₀</u> +95,93 m
1.3.	<u>N₂₀₀₀</u> +95,93 m
31.3.	<u>N₂₀₀₀</u> +95,68 m
30.4.	<u>N₂₀₀₀</u> +95,68 m
31.5.	<u>N₂₀₀₀</u> +95,78 m
15.6.	<u>N₂₀₀₀</u> +95,93 m
31.8.	<u>N₂₀₀₀</u> +95,93 m
15.9.	<u>N₂₀₀₀</u> +95,78 m
20.10.	<u>N₂₀₀₀</u> +95,78 m
1.11.	<u>N₂₀₀₀</u> +95,93 m
31.12.	<u>N₂₀₀₀</u> +95,93 m, ja

ettei järven vedenkorkeus toukokuun 16 päivän ja marraskuun 15 päivän välisenä aikana alita korkeutta N₂₀₀₀+94,70 m eikä muun aikana vuotta korkeutta N₂₀₀₀+94,44 m.

Mikäli viranomaisen laatimien ennakoarvioiden mukaan helmikuun lopussa valuma-alueen alueellinen vesiarvo on keväällä suurimmillaan 90 mm tai suurempi, tulee vedenkorkeus laskea Tampereen havaintoasemalla N:o 35:68 maaliskuun loppuun mennessä turvarajan N₂₀₀₀+95,03 m alapuolelle. Turvarajaa ei tarvitse alittaa, jos lumien sulaminen alkaa maaliskuussa.

Säännöstely on suoritettava muuten tulovirtaamien ennakoarvioiden avulla varautuen kevättulvaan ja talviajan hyydetulvaan sekä mahdollisuuksien mukaan ennakoiden eri vuoden aikojen luontaisia vedenkorkeusvaihteluita.

Luvan saajan tulee hydrologisten tietojen sekä ennakoarvioiden perusteella ja yhteistoiminnassa tulvariskien hallinnasta vastaavan viranomaisen kanssa määrittellä kussakin tapauksessa erikseen se ajankohta, jolloin vedenpintaa saadaan keväällä vallitseva kokonaistilanne huomioon ottaen ryhtyä nostamaan turvarajan yläpuolelle, sekä se ajankohta, jolloin virtaama tulee pienentää Kokemäenjoen hyydetulvariskin vähentämiseksi.

Vedenjuokutus ja säännöstely muutoin on tämän päätöksen määräysten puitteissa hoidettava siten, että alapuolisessa vesistöissä ei aiheuteta vältettävissä olevaa vahinkoa eikä haittaa.

Mikäli Pispalan nippu-uittotunnelin kautta suoritetaan uittoa, on luvan saajan annettava säännöstelyrajojen puitteissa nippu-uiton kelvollista toimittamista varten tarvittava vesimäärä uittotunnelia koskevan, vesioikeuden erikseen antaman päätöksen mukaisesti.

Mikäli Kokemäenjoen tulvatilanne tulvariskien hallinnasta vastaavan viranomaisen käsityksen mukaan niin vaatii, on luvan saajalla yleistä etua silmällä pitäen ja vältettävissä olevien tulvavahinkojen torjumiseksi oikeus Näsijärvestä tapahtuvaa juokсутusta vähentämällä korkeintaan 10 vuorokauden ajan ylittää edellä määritelty säännöstelyn yläraja enintään korkeuteen $N_{2000} + 96,03$ m saakka. Luvan saajan on tällöin tulvariskien hallinnasta vastaavan viranomaisen kanssa asiasta neuvoteltuaan jo ennen ylärajan ylittämisen ajankohtaa ryhdyttävä tilanteen vaatimiin juokсутuksiin, jotka ovat tarpeen, jotta ylitys ei tulisi liian suureksi eikä ylittäisi 10 vuorokauden aikaa.

2) Luvan saajan on, hankittuaan siihen havaintopaikan omistajan luvan, merkittävä selvästi havaintopaikoille Tampere N:o 35:68 ja Murole, ala N:o 35:65 korkeudet $N_{2000} + 95,93$ m ja $N_{2000} + 94,70$ m.

4) Tässä päätöksessä ilmoitetut korkeudet on sidottu havaintoaseman 35:68 korkeuskiintopisteeseen, jonka korkeudeksi on ilmoitettu $N_{2000} + 97,384$ m.

Uusi lupamääräys

5 a) Luvan haltija maksaa vuosittaista suostumusperusteista maksua helmikuussa 12 000 euroa kalatalousviranomaiselle käytettäväksi säännöstelyn vaikutusalueen kalataloudellisiin hoito- ja tarkkailutoimenpiteisiin sekä toimien tuloksellisuuden selvittämiseen. Kalatalousviranomaisen vastaa maksun käytön suunnittelusta, käytöstä ja kohdentamisesta säädösten mukaisesti.

Tätä lupamääräystä ei voida muuttaa tai tarkistaa ilman luvan haltijan suostumusta. Mikäli säännöstelyn vaikutuksiin liittyvät velvoitteet myöhemmin tarkastetaan vesilain säännösten mukaisesti, niin tämä lupamääräys raukeaa, kun päätös uusista velvoitteista tulee lainvoimaisiksi.

Aluehallintovirasto on perustellut päätöstään muun muassa seuraavasti:

Lupamääräysten 1, 2 ja 4 muuttaminen

Luvan haltija voi vesilain 3 luvun 23 §:n mukaan hakea vesilain lupaviranomaiselta muutosta lupamääräyksiin, jos lupamääräysten muuttaminen on tarkoituksenmukaista. Muuttamisen edellytys on, että muutos on merkitykseltään vähäinen eikä se sanottavasti koske toisen oikeutta tai etua.

Pakollisen kevätkuopan poistaminen lupamääräyksistä mahdollistaa säännöstelyn haitattomamman toteuttaminen sellaisina vuosina, kun vesitilanne poikkeaa tavanomaisesta. Luvan haltijalle on myönnetty vastaavia poikkeuslupia kevätkuopan muutokselle 3.3.2016, 6.3.2017, 7.2.2018, 7.2.2019 ja 11.3.2020. Toteutetut poikkeavat säännöstelyt kevätkuopan

muutoksessa eivät ole aiheuttaneet haittoja. Vähälumisina vuosina vedenkorkeuden nostaminen keskimääräisiin kevään vedenkorkeuksiin on nykyisin usein vaikeutunut. Toukokuun mutkan säilyttämisellä varmistetaan, että maataloudelle ei aiheudu vettymishaittaa. Muutos parantaa Kokemäenjoen hyödetulvien hallintamahdollisuuksia.

Aluehallintovirasto on muuttanut Näsijärven säännöstelyä koskevia lupamääräyksiä 1, 2 ja 4 hakijan esityksen mukaisesti. Muutettujen lupamääräysten mukaan kevätkuoppaa loivennetaan sellaisina vuosina, kun vesitilanne antaa siihen mahdollisuuden. Tavanomaisina ja runsaslumisina vuosina vedenkorkeus lasketaan talven ja kevään aikana uuden turvarajan alapuolelle. Turvarajalla varmistetaan riittävä varautuminen kevättulviin.

Muutetut lupamääräykset mahdollistavat, että kun lumen vesiarvot ovat selvästi keskimääräistä pienempiä, voidaan vedenkorkeuksia pitää koko talven nykyistä korkeammalla. Näsijärven vedenkorkeus tulevassa tilanteessa tammi-kesäkuun välisenä aikana on keskimäärin 23–25 cm nykytilannetta korkeammalla.

Uusi lupamääräys 5 a)

Uudessa lupamääräyksessä ei ole kyse vesilain tarkoittamasta kalatalousvelvoitteesta tai kalatalousmaksusta, eikä lupamääräysten muutosten aiheuttamasta uudesta velvoitteesta. Uusi lupamääräys on annettu, koska luvan haltija on antanut suostumuksen sille ja kalatalousmaksulla voidaan parantaa Näsijärven kalatalousoloja. Tässä yhteydessä ei ole perusteita määrätä myöskään uutta tarkkailuvelvoitetta.

Vesialueen rajan määrittäminen

Näsijärven säännöstelyyn 9.10.1978 myönnetyssä luvassa ei ollut määrätty vesialueen rajaa maata vasten. Luvan haltija on hakenut vesialueen rajan määrittämistä. Vesilain 18 luvun 18 §:n mukaan, jos vesialueen rajaa maata vasten on vesistön säännöstelyn aiheuttaman vedenkorkeuksien vaihtelun vuoksi vaikea määrätä, lupaviranomainen voi määrätä, missä vesialueen rajan on katsottava kulkevan. Vesirajaa määrittäessä on vesilain 18 luvun 18 §:n 2 momentin mukaan otettava huomioon säännöstelyn aikaisten sallittujen ylimpien vedenkorkeuksien ajankohta ja pysyvyys.

Aluehallintovirasto toteaa, että vesialueen rajan määrittäminen yksiselitteisesti selkeyttää vesilain ja muun lainsäädännön mukaisia tulkintoja.

Näsijärven vesialueen rajaa maata vasten on vaikea määrittää säännöstelystä aiheutuvan vedenkorkeuksien vaihtelun vuoksi. Näsijärven vesialue on määrätty nykyiseen säännöstelyn ylärajaan eli korkeuteen $N_{2000} + 95,93$ m. Näsijärven ylin sallittu vedenkorkeus kattaa ajallisesti noin 42 % kasvukaudesta (1.5.–31.10.).

== =

Vaikutusarviot

Vaikutukset kiinteistöihin, kaavoitukseen, kulttuuriperintöön, maa- ja metsätalouteen sekä vesistön virkistyskäyttöön

Vesialueen raja ja säännöstelyn ylin yläraja eivät muutu. Vedenkorkeuden nousua tapahtuu pääasiassa kevään alimmissa vedenkorkeuksissa. Lupamääräyksen muuttamisesta ei aiheudu maa-alueen muuttamista vesialueeksi tai vettymistä. Säännöstelylupien muutoksen ja vesialueen rajan määrittämisen myötä ei ole tarvetta tietojen merkitsemiseksi kiinteistötietojärjestelmään (VL 17:5) eikä kiinteistötoimitukselle (VL 17:6). Suunnitellusta säännöstelyn muutoksesta tai vesirajan määrittämisestä ei aiheudu korvattavaa rantatilojen pinta-alan pienentymistä eikä muutoksista aiheudu negatiivista vaikutusta kiinteistöjen arvoon. Muutokset eivät vaikuta myöskään kaavoitukseen tai kulttuuriperintökohteisiin.

Virkistyskäytön kannalta suotuisa vedenkorkeus saavutetaan kevätkuopan loiventamisen seurauksena etenkin vähälumisina vuosina nykyistä nopeammin. Erityisesti sellaisina keväinä, jolloin sulaminen tapahtuu aikaisin, vedenkorkeus voidaan nostaa kesäkorkeudelle huomattavasti nykyistä aiemmin.

Merkittäviä vaikutuksia maa- tai metsätalouden harjoittamiseen ei muutoksista aiheudu. Säännöstelyn yläraja ei muutu toukotöiden aikaan (ns. toukutyömutka). Tulvakorkeudet eivät nouse nykyisestä. Kasvukauden ajalle ei tehdä muutosta säännöstelyrajoihin. Muutokset ylipäänsäkin tapahtuvat nykyisin esiintyvien vedenkorkeuden vaihteluiden sisällä.

Vaikutukset säännöstelyyn, vesitaloushankkeisiin ja patoturvallisuuteen

Kevätkuopan poisto antaa mahdollisuuden joustavaan säännöstelyyn. Esimerkiksi sellaisina vuosina, jolloin lumikertymä on pieni, vedenkorkeutta ei tarvitse turhaan laskea alas kevättulviin varautumiseksi.

Vaikutukset vesitaloushankkeisiin ja patoturvallisuuteen eivät muutu nykyisestä, sillä suurimmat ja pienimmät virtaamat alapuolisiin vesistöihin eivät muutu.

Lupamääräysten muuttaminen ei vaikuta lyhytaikaissäännöstelyyn, minimijuoksutukseen tai maksimijuoksutukseen eikä kesä- tai syysaikaiseen säännöstelyyn.

== =

Yhteenveto

Lupamääräysten muutoksista ei aiheudu aluehallintoviraston arvion mukaan haitallisia vaikutuksia. Muutoksilla ei ole haitallista vaikutusta vesienhoitosuunnitelman tai tulvariskien hallintasuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseen eikä patoturvallisuuteen tai luontoarvoihin. Kevätkuopan loiventamisen seurauksena saavutetaan virkistyskäytön kannalta suotuisa

vedenkorkeus etenkin vähälumisina vuosina nykyistä aiemmin, joten hanke parantaa vesistön virkistyskäyttöarvoa. Korkeusjärjestelmän muutos ei vaikuta vedenkorkeuksiin.

Lupamääräysten muuttamisesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa edunmenetystä.

Hanke ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua. Muutokset ovat merkitykseltään vähäisiä, eivätkä ne sanottavasti koske toisten oikeutta tai etua ja siten lupamääräysten muuttaminen on mahdollista vesilain 3 luvun 23 §:n nojalla.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Hulauden osakaskunta asiakumppaneineen on vaatinut, että päätös kumotaan ja asia palautetaan aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Muutosta on haettu luvan ehtoihin lukuun ottamatta korkeusjärjestelmän muutosta N₂₀₀₀-järjestelmään sekä lupamääräysten kohtia 10 ja 11, jotka koskevat niin sanotun kevätkuopan loivennusta eli vedenkorkeuden muutoksia vain kyseiseltä aikajaksolta.

Vaatimusten tueksi on esitetty, että päätös on syntynyt laittomassa järjestyksessä, koska esittelijä ei voi samanaikaisesti toimia myös ratkaisijana. Esteellisyyttä ei myöskään ole varmistettu.

Lupahakemus on nojautunut YVA-päätökseen, joka on tehty puutteellisten lähtötietojen perusteella ja puutteellisin kuulemisin. Lupapäätöksessä on jätetty käsittelemättä YVA-päätös.

Hakija ja lupaviranomaiset eivät ole ottaneet huomioon EU:n kannanottoa Suomen vesienhoidosta vesipuidedirektiivin (VPD) toimeenpanemiseksi, jonka mukaan keinotekoisissa ja voimakkaasti muutetuissa vesissä ympäristövirtaamat tulisi määrittää selkeämmin ja olemassa olevia vesivoimalupia tarkistaa VPD:n tavoitteiden saavuttamiseksi. Vesistöissä on useita keinotekoisesti ja voimakkaasti muutettuja vesistönsia, kuten Pyhäjärvi.

Lupaviranomainen on käsitellyt asian vain vesilain 3 luvun 4 § ja 18 luvun 18 § nojalla, vaikka päätöksessä on mainittu sovellettavan säädöksiä tulvariskien hallinnasta, luonnonsuojelusta sekä vesien ja merenhoidon järjestämisestä.

Vesilain 1 luvun 1 §:n mukainen tavoite ei toteudu, ja päätös on siten lainvastainen. Päätöksessä ei ole otettu huomioon, että lupahakemus on valmisteltu puutteellisesti ja lainvastaisesti, eikä päätöksessä ole huomioitu vesialueen omistajien ja muiden asianosaisten esittämiä vaatimuksia. Näin päätöksessä on voitu tulkita, että asia on merkitykseltään vähäinen.

Säännöstelystä johtuvat kielteiset ympäristövaikutukset eivät kohdistu vain lupahakemusten mukaisiin vesistöalueisiin vaan vaikuttavat laajasti koko vuosijaksolla koko Kokemäenjoen vesistön alueella.

Lupapäätös ei kaikilta osin perustu ajantasaiseen tutkimustietoon tai selvityksiin. Kevätkuopan loivenuksella ei ole vaikutusta kesäaikaiseen vedenkorkeuteen.

Vesialueen rajan määrittäminen tulee vaikeuttamaan tarvittavia vedenkorkeuden muutoksia jopa nykyisten vanhojen rajojen sisällä. Maarajoja on haettu ilman perusteita eikä ole otettu huomioon rajojen määrittämisen muita vaikutuksia. Vedenkorkeus tulee putoamaan edelleen. Erityisesti matalilla vesialueilla, kuten tyydyttävässä tilassa oleva Pyhäjärven sekä välttävissä tilassa olevien Vesilahden ja Hulauden vesialueiden, nykyiset ympäristöongelmat lisääntyvät. Vesistöt kasvavat vähitellen umpeen ja leväkasvustot lisääntyvät.

Luvan hakijat ovat jo alkuvaiheessa päättäneet hakea muutosta vain kevätkuopan loivenukseen ja vesirajan määrittämiseen sekä korkeusjärjestelmän muutokseen. Tämä ei vastaa ympäristömuutoksista (ilmastonmuutoksen vaikutukset koko vuosijaksolla, sateisuus, kuivuus) johtuvaa muuttunutta nykytilannetta. Hakijoilla ja viranomaisilla tulee olla kokonaisvaltainen, puolueeton vastuu koko vesistömmä tilasta ja käytöstä ja luvat on muutettava nykyisiä olosuhteita vastaaviksi. Lupaviranomaisen olisi tullut palauttaa koko hakemus uudelleen valmisteltavaksi eikä käsitellä vain hakijan esittämiä osittaisia lupamuutoksia (hallintolaki 2003/434, 6. luku 31 §).

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on tiedottanut valituksesta julkisella kuulutuksella. Tieto kuulutuksesta on julkaistu Tampereen ja Ylöjärven kaupungeissa sekä Ruoveden kunnassa.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle on varattu mahdollisuus antaa lausunto valituksen johdosta. Asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat ja liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueille, Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle, Tampereen kaupungille, Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle, Ylöjärven kaupungille, Ylöjärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle, Ruoveden kunnalle, Ruoveden kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, Metsähallitukselle, Pirkanmaan liitolle, Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille, Museovirastolle, Väylävirastolle, Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen patoturvallisuusviranomaiselle ja luvan hakijalle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen valituksen johdosta.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on valituksen johdosta antamassaan lausunnossa katsonut, että valitus ei koske päätöksessä muutettuja lupamääräyksiä, jotka koskevat kevätkuopan loiventamista. Näsijärveä koskevassa päätöksessä muutos kevätkuopan loivennukseen on lupamääräyksessä 1). Aluehallintovirasto on olettanut, ettei valitus siten koske Näsijärven päätöksen lupamääräyksen 1) muutosta. Valittajat eivät ole vastustaneet hakemuksen ja päätöksen mukaista säännöstelyn muutosta vaan vaatineet, että hakijan tulisi hakea toisenlaista muutosta. Lupaviranomainen antaa ratkaisun vain hakemuksen mukaisesta asiasta. Kokoontalon jäseniin ei ole liittynyt hallintolain 28 §:n mukaista esteellisyysperustetta. Valituksessa ei ole esitetty sellaisia seikkoja, joiden johdosta aluehallintoviraston päätöstä tulisi muuttaa.

Pirkanmaan liitto on antanut vastineen.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen on antanut vastineen, jossa se on todennut, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisessa on asianosaisia kuultu hyvin suppeasti.

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen patoturvallisuusviranomainen on antanut vastineen.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Metsähallitus, Tampereen kaupunki, Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö- ja luonnonvarat vastuualue, Väylävirasto ja Museovirasto ovat ilmoittaneet, etteivät ne anna vastinetta.

Näsijärven säännöstely-yhtiö on antanut vastineen.

Valittajat ovat antaneet vastaselityksen.

Merkintä

Hallinto-oikeus on tänään antamallaan päätöksellä ratkaissut valituksen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä nro 2/2021, jolla on muutettu Pyhäjärven ja Vanajaveden säännöstelylupaa (diaarinumero hallinto-oikeudessa 20196/03.04.04.04.20/2021).

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Hallinto-oikeus ei tutki valitusta siltä osin, kuin siinä on vaadittu asian ratkaisemista hakemuksesta poikkeavasti.
2. Hallinto-oikeus hylkää valituksen. Aluehallintoviraston päätöksen lopputulosta ei muuteta.

Perustelut

Asiassa saatu selvitys

Näsijärven säännöstely-yhtiö on hakenut lupaa Näsijärven säännöstelyluvan muuttamiselle. Säännöstelyn muutoksen tavoitteena on mahdollistaa nykyistä parempi ja joustavampi säännöstely talvella ja keväällä erilaisissa vesitilanteissa sekä vesistön käyttömahdollisuuksien parantaminen. Lisäksi tavoitteena on säännöstelystä järven tilalle aiheutuvien haitallisten vaikutusten vähentäminen. Haetun säännöstelymuutoksen perusteena ovat olleet muuttuneet olosuhteet erityisesti talven lumimäärässä ja lumen sulamisen ajankohdassa. Haettu säännöstelymuutos rajoittuu niihin vuosiin, jolloin tulvariski on alhainen. Säännöstelyn muutoksella voidaan parantaa myös hyydetulviin varautumista.

Näsijärven säännöstelylupaa on muutettu valituksenalaisella päätöksellä Näsijärven säännöstely-yhtiön hakemuksesta siten, että pakollista kevätkuoppaa on loivennettu mutta toukokuun mutka on säilytetty. Voimassa olevan säännöstelyluvan mukaan Näsijärven vedenkorkeutta säännöstellään siten, että helmikuun alusta alkaen tulee tehdä kevätkuoppa eli vedenkorkeus alennetaan maaliskuun loppuun mennessä vähintään korkeuteen $N_{2000} + 95,23$ m. Valituksenalaisen päätöksen mukaan vedenkorkeus tulee laskea maaliskuun alusta alkaen maaliskuun loppuun mennessä vähintään korkeuteen $N_{2000} + 95,68$ m. Tavanomaisina ja runsaslumisina vuosina vedenkorkeus tulee sulamisolosuhteista riippuen laskea talven ja kevään aikana uuden turvarajan alapuolelle, millä varmistetaan riittävä varautuminen kevättulviin. Valituksenalaisessa päätöksessä on määrätty myös Näsijärven vesialueen raja maata vasten nykyisen säännöstelyn ylärajaan eli korkeuteen $N_{2000} + 95,93$ m.

Säännöstelyä toteutetaan Tampellan ja Finlaysonin voimalaitoksilla, joilla on omat vesivoimalaitoslupansa. Säännöstelyluvan muutoksella ei ole haettu muutosta lyhytaikaisäännöstelyyn, minimijuoksutukseen, kesä- tai syysaikaiseen säännöstelyyn tai säännöstelyn alarajoihin.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 8.2.2017 (VARELY/3667/2016) tekemän päätöksen mukaan nyt kysymyksessä olevaan hankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Päätöksen perusteluissa on muun muassa todettu, että Näsijärven pitkän ajan keskimääräinen virtaama on noin $75 \text{ m}^3/\text{s}$. Hankkeessa ei ole tarkoitus merkittävästi muuttaa vedenkorkeuksia. Vedenkorkeudet olisivat nykyisiä korkeuksia ylempänä vain, jos kevään tulvariskin ennakoitaisiin olevan selvästi tavanomaista pienempi. Tällöin hankkeella pystyttäisiin lieventämään negatiivisia vaikutuksia ympäristöön. Lupamuutosten vaikutus vedenkorkeuksiin koskisi siten vain niitä vuosia, jolloin tulvariski on tavanomaista pienempi. Hankkeella ei ole tarkoitus muuttaa vesialueen rajaa ja ELY-keskuksen arvion mukaan vaikutus keskimääräisiin vedenkorkeuksiin olisi vähäinen. Tällöin myös ympäristövaikutukset jäävät ennakoilta arvioiden melko vähäisiksi eivätkä oleellisesti muutu nykyisestä tilanteesta.

Sovelletut säännökset ja oikeudellinen arviointi

1. Tutkimatta jättäminen

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan valittamalla saa hakea muutosta päätökseen, jolla viranomainen on ratkaissut hallintoasian tai jättänyt sen tutkimatta.

Saman lain 81 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan tuomioistuimien jättää valituksen tutkimatta, jos valituksen tutkiminen ei kuulu sen toimivaltaan.

Valittajat ovat esittäneet vaatimuksia asian ratkaisemista perusteilla, jotka edellyttävät hakemuksesta poikkeavia muutoksia Näsijärven säännöstelylupapäätökseen. Valitusta ei voida tutkia siltä osin kuin se kohdistuu muuhun kuin valituksenalaisessa aluehallintoviraston päätöksessä tarkoitettuun ratkaisuun.

2. Pääasiaratkaisu

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltaminen

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki) 3 §:n 1 momentin mukaan kyseistä lakia ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioidavat hankkeet ja niiden muutokset luetellaan liitteessä 1.

Liitteen 1 (18.1.2019/126) hankeluettelon kohdan 3 c) mukaan arviointimenettelyä sovelletaan vesistön säännöstelyhankkeisiin, jos vesistön keskivirtaama on yli 20 kuutiometriä sekunnissa ja virtaama- tai vedenkorkeusolosuhteet muuttuvat olennaisesti lähtötilanteeseen nähden.

Saman lain 3 §:n 2 momentin mukaan arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Saman pykälän 3 momentin mukaan päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään liitteessä 2.

Saman lain 11 §:n 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen.

Saman lain 13 §:n mukaan on ennen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamista yksittäistapauksessa koskevan päätöksen tekemistä

arviointimenettelyn tarpeesta kuultava asianomaisia viranomaisia, ellei tämä ole ilmeisen tarpeetonta.

Saman lain 37 §:n 2 momentin mukaan se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen, samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan.

Valituksen mukaan ELY-keskuksen tekemä päätös siitä, että hankkeessa ei ole tarpeen soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, on perustunut puutteellisiin lähtötietoihin. Hallinto-oikeus katsoo, että säännöstelyyn haettu muutos on pieni, koska muutos kohdistuu lähinnä kevätkuopan lieventämiseen silloin, kun valuma-alueen alueellinen vesi-arvo on pieni. Virtaama- tai vedenkorkeusolosuhteet eivät muutu olennaisesti lähtötilanteeseen nähden. Hankkeelle ei ole siten tarpeen soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä YVA-lain liitteen 1 kohdan 3 c) perusteella. Hankkeen vähäisten ympäristövaikutusten vuoksi arviointimenettelyä ei ole tarpeen soveltaa myöskään lain 3 §:n pykälän 2 momentin perusteella.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on kuullut ennen päätöksen tekoa Tampereen, Nokian, Porin, Sastamalan ja Huittisten kaupunginhallituksia sekä ympäristönsuojeluviranomaisia. Lausunnot on pyydetty myös Pirkanmaan liitolta ja Satakunnan liitolta. Asianomaisia viranomaisia on kuultu riittävästi YVA-lain 13 §:n mukaisesti ennen päätöksentekoa ottaen huomioon hankkeen vähäiset ympäristövaikutukset.

Hallinto-oikeus katsoo, ettei valituksessa ole esitetty sellaisia seikkoja, joiden perusteella hakemuksessa tarkoitettuun olisi sovellettava YVA-menettelyä. Hallinto-oikeus katsoo, että toiminnan todennäköiset ympäristövaikutukset on voitu selvittää riittävästi lupamenettelyssä. Valituksenalaista päätöstä ei ole syytä kumota sillä perusteella, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ei ole suoritettu.

Asian ratkaiseminen aluehallintovirastossa

Ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain 2 §:n mukaan asioita valmisteltaessa ja ratkaistaessa on oltava asian laadun edellyttämä oikeudellinen, tekninen ja luonnontieteellinen asiantuntemus. Pykälän 2 momentin mukaan asiat ratkaistaan esittelystä yhden ratkaisijan kokoonpanossa tai monijäsenisessä kokoonpanossa.

Saman lain 3 §:n 1 momentin mukaan yhden ratkaisijan kokoonpanossa asian ratkaisee vastualueen päällikkö tai vastualueen päällikön määräämä vastualueen muu virkamies. Pykälän 2 momentin mukaan, jos asian tai hankkeen laatu ja laajuus tai merkittävät vaikutukset taikka muu erityinen syy sitä edellyttää, asia ratkaistaan monijäsenisessä kokoonpanossa. Jos 1 virkkeessä tarkoitettu asia on osoitettu yhden tai kahden jäsenen kokoonpanossa ratkaistavaksi, on asia siirrettävä monijäsenisessä kokoonpanossa ratkaistavaksi. Asia on siirrettävä monijäsenen kokoonpanon

ratkaistavaksi, jos kaksijäsenisen kokoonpanon jäsenet ovat asian lopputuloksesta eri mieltä. 3 momentin mukaan vastuualueen päällikkö määrää ratkaistavan asian ratkaisukokoonpanon ja tarvittaessa kokoonpanolle puheenjohtajan. Vastuualueen päällikkö ei voi ottaa ratkaistavakseen asiaa, jonka hän on määrännyt muussa kokoonpanossa ratkaistavaksi.

Valittajat ovat perustelleet vaatimustaan sillä, ettei esittelijä voi samanaikaisesti toimia ratkaisijana. Ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain 3 §:n mukaan vesitalouslupa on mahdollista käsitellä yhden tai useamman ratkaisijan kokoonpanoissa. Asia on siten ollut mahdollista ratkaista kahden ratkaisijan kokoonpanossa, jossa toinen on myös esitellyt asian.

Asian käsittelyssä ei ole myöskään ilmennyt valituksessa esitetyn perusteella hallintolain 28 §:n mukaista esteellisyytilannetta.

Säännöstelyn muuttaminen

Valittajat ovat hakeneet muutosta aluehallintoviraston päätöksen lupamääräyksiin lukuun ottamatta lupamääräyksiä 10 ja 11, jotka valituksen mukaan koskevat niin sanotun kevätkuopan loivennusta eli vedenkorkeuden muutoksia vain kyseiseltä aikajaksolta. Valituksenalaisessa päätöksessä ei ole muutettu lupamääräyksiä 10 ja 11. Valituksenalaisessa päätöksessä muutos kevätkuopan loivennukseen ja sen ajanjakson vedenkorkeuksiin on lupamääräyksessä 1. Hallinto-oikeus katsoo, että valitus ei siten koske lupamääräyksen 1 muutosta.

Vesialueen raja

Vesilain 18 luvun 18 §:n 1 momentin mukaan, jos 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettua vesialueen rajaa maata vasten on vesistön säännöstelyn aiheuttaman vedenkorkeuksien vaihtelun vuoksi vaikea määrätä, lupaviranomainen voi tarvittaessa lupapäätöksessä tai erikseen tehdystä hakemuksesta määrätä, missä sanotun rajan on katsottava kulkevan.

Saman pykälän 2 momentin mukaan, jos vettä on sallittu pidettäväksi määrättyllä samalla ylimmällä korkeudella huomattava osa kasvukaudesta, voidaan vesialueen raja maata vasten määrätä tämän korkeuden mukaisesti. Muussa tapauksessa lupaviranomaisen tulee rajaa määrätessään asianmukaisesti ottaa huomioon säännöstelyn aikaisten sallittujen ylimpien vedenkorkeuksien ajankohta ja pysyvyys.

Vesialueen rajan määrittämisen osalta hallinto-oikeus toteaa, että keskivedenkorkeuden mukaista vesialuetta on säännöstelyn aiheuttamasta vedenkorkeuden vaihtelusta johtuen vaikea määrittää, joten lupaviranomainen on voinut hakemuksesta määrätä vesialueen rajan maata vasten vesilain 18 luvun 18 §:n 1 momentin mukaisesti. Vesialueen rajaksi on määritetty valituksenalaisen luvan mukainen säännöstelyn yläraja vesilain 18 luvun 18 §:n 2 momentin mukaisesti. Hallinto-oikeus toteaa, että vesialueen rajan

määrittämisellä ei ole vaikutuksia säännöstelyyn tai vedenkorkeuteen luvan mukaisessa tilanteessa.

Säännöstelyn muuttamisen edellytykset

Aluehallintovirasto on myöntänyt luvan Näsijärven säännöstelyluvan muuttamiselle vesilain 3 luvun 23 §:n nojalla.

Asiassa on hallinto-oikeudessa valittajien vaatimuksesta ratkaistava, onko asiassa ollut olemassa vesilain 3 luvun 23 §:n mukaiset edellytykset Näsijärven säännöstely-yhtiön hakemuksesta muuttaa Näsijärven säännöstelyyn myönnetyn vesitalousluvan lupamääräyksiä 1, 2 ja 4.

Arvioitaessa lupamääräysten muutosten merkitystä vesilain 3 luvun 23 §:n mukaisten edellytysten kannalta muutoksia tulee verrata kysymyksessä olevan säännöstelyluvan lainvoimaisiin lupamääräyksiin. Sovellettavan lainkohdan mukaan muutoksen tulee olla merkitykseltään vähäinen. Lisäksi on oltava pois suljettua, että lopputulos sanottavasti koskee toisen oikeutta tai etua.

Lupa-määräysten muuttaminen aluehallintoviraston päätöksen mukaisesti merkitsisi niin sanotun kevätkuopan loiventamista sellaisina vuosina, kun vesitilanne antaa siihen mahdollisuuden. Tavanomaisina ja runsaslumisina vuosina vedenkorkeus laskettaisiin talven ja kevään aikana uuden, lupaehtoihin lisättävän turvarajan alapuolelle. Hallinto-oikeus arvioi, että turvarajalla varmistetaan riittävä varautuminen kevättulviin.

Kevätkuopan loiventamisen vuoksi vesistön virkistyskäyttökorkeus olisi saavutettavissa etenkin vähälumisina vuosina nykyistä aiemmin. Säännöstelymuutoksen vuoksi vähälumisina vuosina vedenkorkeudet olisivat nykyistä korkeammalla tasolla keväällä ja kesällä.

Hallinto-oikeus katsoo, että hankkeen vaikutuksia on selvitetty riittävästi lupahakemuksessa. Edellä esitetty huomioon ottaen aluehallintoviraston päätöksellä tehtyjä muutoksia säännöstelylupa on pidettävä merkitykseltään vähäisinä eikä niiden voida katsoa sanottavasti koskevan toisen oikeutta tai etua. Hanke on vesienhoidon tavoitteiden mukainen. Hallinto-oikeus katsoo, että lupamääräysten muuttamisen edellytykset on arvioitu oikein ja ettei asiaa tämän vuoksi ole syytä palauttaa aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeus toteaa lisäksi, että vesilain 1 luvun 1 §:än kirjattuja tavoitesäännöksiä ei ole tarkoitettu sellaisenaan sovellettavaksi yksittäistapauksissa, vaan niiden tarkoituksena on ohjata lain tulkintaa ja soveltamista.

Johtopäätös

Edellä esitetty huomioon ottaen muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen kumoamiseen ja palauttamiseen aluehallintoviraston käsiteltäväksi valituksessa esitetyillä perusteilla ei ole syytä.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Tampereen kaupunginhallituksen, Ylöjärven kaupunginhallituksen ja Ruoveden kunnanhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta yleisessä tietoverkossa kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voi hakea muutosta valittamalla.

Päätöksen tiedoksiantaminen

Kaija Joensuun on viipymättä tämä päätöksen saatuaan ilmoitettava päätöksen tiedoksisaannista yhteisen kirjelmän allekirjoittaneelle asiakumppanilleen. Jos hän tämän laiminlyö, hän on velvollinen korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuneen vahingon, sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 94 § sekä hallintolaki 56 § 2 momentti ja 68 §).

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **26.9.2024**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Sinikka Kangasmaa ja Pertti Piippo sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Merilin Vartia. Asian on esitellyt Merilin Vartia.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös ja maksu

Hulauden osakaskunta c/o sihteeri Kaija Joensuu
oikeudenkäyntimaksu 260 euroa
*(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)*

Jäljennös maksutta

Näsijärven säännöstely-yhtiö

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Kalatalousviranomaisen

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristö ja luonnonvarat

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Liikenne ja infrastruktuuri

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Patoturvallisuusviranomaisen

Tampereen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Ylöjärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Ruoveden kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Tampereen kaupunginhallitus

Ylöjärven kaupunginhallitus

Ruoveden kunnanhallitus

Metsähallitus

Pirkanmaan liitto

Liikenne- ja Viestintävirasto Traficom

Museovirasto

Väylävirasto

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>